

Onderzoek palmolie & ontbossing 1-meting Milieudefensie

November 2018

Contact: Rianne Lubbersen-Jacobi **T:** 050 365 7673 **E:** rianejacobi@kiononderzoek.nl

Kantoor Groningen: Westerkade 15-5, 9718 AS Groningen **T:** 050 3657672 **F:** 050 3171778

Kantoor Haarlem: Nieuwe Gracht 3, 2011 NB Haarlem **T:** 085 4018250

E: info@kiononderzoek.nl **W:** www.kiononderzoek.nl

Inleiding

Milieudefensie wil inzicht in de mening en kennis van de Nederlander ten aanzien van palmolie en ontbossing. In navolging van het onderzoek uit 2016, is dit onderzoek in 2018 nog eens uitgevoerd om te achterhalen of de mening en kennis is veranderd over de afgelopen jaren.

PanelWizard algemeen

Het onderzoek is uitgevoerd op het panel van PanelWizard Direct. PanelWizard is het onderzoekspanel van Kien Onderzoek en telt meer dan 31.000 leden van 6 jaar en ouder. Met behulp van dit onderzoekspanel kunnen vragen worden voorgelegd aan een dwarsdoorsnee van de Nederlandse bevolking of specifieke doelgroepen (bv. boodschappers, beleggers, allochtonen, ouders van baby's, etc.). De panelleden hebben vooraf aangegeven mee te willen werken aan marktonderzoek. Ze worden beloond voor hun inzet en voortdurend geprikkeld (o.a. door een beloning per vraag, terugkoppeling resultaten). Dit garandeert een hoge en betrouwbare respons. De representativiteit en (serieuze) medewerking binnen het panel worden voortdurend gecontroleerd en bewaakt¹. PanelWizard hanteert de Gouden Standaard van de MOA, dé branchebreed erkende wegingbenadering voor onderzoeksresultaten.

Methode

Bij het onderzoek Palmolie & Ontbossing is gebruik gemaakt van online onderzoek onder panelleden van het online onderzoekspanel PanelWizard Direct; Nederlanders van 16 jaar en ouder. De respondenten zijn op 12 november 2018 uitgenodigd voor het onderzoek en hadden tot 15 november de mogelijkheid om de vragenlijst in te vullen.

Betrouwbaarheid

De steekproef bestond uit 1938 Nederlanders van 16 jaar of ouder, representatief voor Nederland op geslacht, leeftijd, opleiding, gezinssituatie en arbeidsparticipatie. In totaal hebben van deze groep 1083 respondenten deelgenomen aan het onderzoek, een respons van 59%. Van hen hebben 1044 alle onderzoeksvragen beantwoord. Daarmee valt met een betrouwbaarheid van 95% te concluderen dat de steekproefuitkomst maximaal 3,0% kan afwijken van de werkelijke situatie. Dit betekent dat met 95% zekerheid gesteld kan worden dat de percentages die uit het onderzoek naar voren komen, in werkelijkheid niet meer dan 3,0% hoger of lager liggen. De onderzoeksverantwoording en de representatieve verdeling over de verschillende groepen zijn samengevat in bijlage 1.

Samenvatting onderzoeksverantwoording t.b.v. persbericht

Dit onderzoek is verricht door Kien Onderzoek (www.kienonderzoek.nl) in opdracht van Milieudefensie. Het onderzoek is uitgevoerd onder leden van PanelWizard Direct (www.panelwizard.com), middels de internetmethode. De netto steekproef bestond uit 1083 Nederlanders van 16 jaar of ouder, waarvan 1044 alle onderzoeksvragen hebben beantwoord. Deze steekproefomvang levert met een betrouwbaarheid van 95% een maximale afwijking van 3,0% van de werkelijke situatie voor de online doelgroep.

¹ Zie ook bijlage 2

Samenvatting onderzoeksresultaten Palmolie & ontbossing (1-meting 2018)

Bijna alle Nederlanders hebben van palmolie gehoord en ruim acht op de tien associëren het ergens mee
Ruim negen op de tien Nederlanders hebben weleens gehoord van palmolie (94%). De meerderheid van deze 'kenners' weet ook wat het is (58%), de rest kent het alleen van naam (42%). Wanneer de Nederlander wordt gevraagd waaraan hij/zij denkt bij het horen van het woord palmolie, weten ruim acht op de tien een associatie te noemen (85%) zoals "bakken", "gezond", "natuurlijk", "plantaardig", "ontbossing", "palmbomen" en "shampoo" of "zeep". In 2016 lag het percentage significant lager; toen wisten zeven op de tien iets te noemen (70%).

Algemene gevoel over palmolie is verdeeld, maar toch negatiever dan voorheen

Het algemene gevoel dat men heeft bij palmolie is uiteenlopend. Bijna drie op de tien zijn (zeer) negatief gestemd (28%) en een even grote groep is hierover neutraal (29%). Ruim een vijfde heeft een (zeer) positief gevoel bij 'palmolie' (21%) en nog eens een vijfde heeft geen mening of weet het niet (22%). In 2018 heeft men vaker een (zeer) negatief gevoel over palmolie (28% vs. 16%). In 2016 had men er vaker geen mening over (36% vs. 22%).

Twee derde van de Nederlanders zijn zich er niet van bewust of ze producten met palmolie gebruiken

Twee derde is zich er niet van bewust of ze weleens producten gebruiken die palmolie bevatten (67%). Bijna negen op de tien letten er bij aanschaf van producten dan ook niet op of het palmolie bevat (88%). Het percentage dat weet dat ze weleens producten gebruiken met palmolie erin, is ten opzichte van 2016 significant gestegen; in 2018 weten drie op de tien dat ze dat weleens doen (30%), dat was in 2016 nog 22%.

Verwerking van palmolie in bepaalde producten veelal onbekend

Hoewel de bekendheid en het bewustzijn rondom palmolie zijn toegenomen, vinden veel Nederlanders het nog moeilijk om producten te herkennen waar palmolie in gebruikt wordt. In het onderzoek werden verschillende producten voorgelegd met de vraag of men denkt dat hier palmolie in verwerkt is. Voor shampoo (62%) en margarine (56%) denkt meer dan de helft dat er palmolie in is verwerkt. Ook voor chocoladepasta (46%) en veevoer (40%) denkt een groot deel dat er palmolie in zit. Op de vraag of er palmolie is verwerkt in diepvries pizza's (38%), babymelkpoeder (45%) en wasmiddel (38%) geven zo'n vier op de tien aan het niet te weten. Ongeveer vier op de tien weten dat er vaak geen palmolie is verwerkt in roomboter (45%) en tandpasta (44%). Of het in Fruittella is verwerkt, is voor ruim vier op de tien onduidelijk (44%), een derde denkt het niet (32%).

Bestaan van duurzaamheidscertificaat voor duurzaam geteelde palmolie is vaak onbekend

Negen op de tien wisten (voorafgaand aan het onderzoek) niet dat er een duurzaamheidscertificaat bestaat dat aangeeft dat de palmolie duurzaam is geteeld (91%). Volgens acht op de tien is het een goed idee als er een herkenbaar en betrouwbaar keurmerk op palmolieproducten komt, zodat je kunt zien dat deze eerlijk en duurzaam zijn geproduceerd (80%). Vervolgens vinden ruim acht op de tien het dan ook een goed idee dat maatschappelijke organisaties controleren of producten dat keurmerk terecht hebben gekregen (85% (vs. 81% in 2016)). Ruim de helft zegt eerder geneigd te zijn een product met een keurmerk te kopen (57%) en de helft is er (ook) van overtuigd dat het product daadwerkelijk duurzaam geproduceerd is wanneer het een dergelijk keurmerk heeft (49% (vs. 42% in 2016)).

Alle gevolgen van niet-duurzaam geproduceerde palmolie worden als ernstig gezien

Bijna de helft wist (voorafgaand aan dit onderzoek) dat er voor de productie van palmolie vaak tropisch oerwoud wordt gekapt (48%; t.o.v. 33% in 2016). Ontbossing, uitstervende diersoorten, landroof, klimaatverandering en schending van de mensenrechten zijn allemaal problemen/gevolgen van niet-duurzame palmolieplantages en minimaal negen van de tien vinden al deze problemen erg. Ontbossing (28%) en uitstervende diersoorten (20%) worden het vaakst aangemerkt als meest ernstige probleem.

Acht op de tien denken/weten dat Nederlandse banken in palmolie-industrie investeren

Twee derde denkt dat er banken zijn in Nederland die investeren in palmolie-industrie (65%), een zesde weet zelfs zeker dat dit gebeurt (16%). Nog eens een zesde denkt van niet (16%) en 3% weet zeker van niet. Wanneer wordt gevraagd naar banken waarvan men vermoedt of verwacht dat zij investeren in de palmolie-industrie, kan 41% één of meerdere banken noemen. ABN, ING en Rabobank werden dan het vaakst genoemd. Bijna zes van de tien weten écht niet aan welke banken ze dan moeten denken (59%).

Drie kwart wil duidelijkheid over welke banken in palmolie-industrie investeren

Het moet bekend worden gemaakt welke banken investeren in niet-duurzaam geproduceerde palmolie zegt drie kwart van de Nederlanders (76% (vs. 69% in 2016)). Zes op de tien vinden dat de overheid banken moet verplichten enkel in bedrijven en projecten te investeren die duurzaam te werk gaan en/of vinden het een goed idee als Nederlandse banken hun financiële banden met dergelijke bedrijven en projecten verbreken (beide 62%). Als hun bank zou investeren in palmolie-industrie, zegt bijna de helft dat zij die bank dan minder snel zouden aanbevelen aan anderen (49%) en ruim vier op de tien dat ze dan minder vertrouwen zouden hebben in die bank (42%). Drie op de tien zouden overwegen over te stappen naar een andere bank die niet investeert in dergelijke bedrijven (30%) en/of zouden hun bank vragen te stoppen met die investeringen (31%).

Aspecten van niet-duurzame palmolieplantages (zeer) zorgelijk volgens minstens drie kwart

Ruim acht op de tien vinden het in enige mate zorgelijk dat Nederlandse banken en financiële instellingen investeren in niet-duurzame palmolieplantages/-bedrijven (82%), dat niet-duurzame palmolie in voedsel wordt verwerkt (82%) en/of het feit dat palmolie verplicht in onze brandstof (biodiesel) moet worden bijgemengd (80%). Drie kwart vindt het ook (zeer) zorgelijk dat palmolie van ver moet worden aangevoerd (76%). In 2018 maken significant meer mensen zich zorgen over deze zaken dan in 2016.

Diesel en benzine zijn volgens ruim negen op de tien Nederlanders (zeer) schadelijke brandstoffen

Ruim negen op de tien Nederlanders denken dat de autobrandstoffen diesel (93%) en benzine (91%) in enige mate schadelijk zijn voor het milieu; in 2016 dachten iets meer dan acht van de tien Nederlanders dat dat het geval is (resp. 83% en 84%). LPG is volgens ruim zes van de tien (zeer) schadelijk voor het milieu (65%); dat was in 2016 net de helft (51%). Minimaal de helft denkt dat aardgas (58%) en biodiesel (52%) schadelijk is, minimaal vier op de tien denken dat van bio-ethanol (47%) en elektriciteit (43%) en een vijfde van waterstof (19%). Ruim zeven op de tien zouden het een goed idee vinden als tankstations zouden vermelden welke landbouwproducten (zoals mais, suikerbiet, palmolie) er verwerkt zijn in de biobrandstoffen die zij verkopen (72% vs. 65% in 2016).

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

Milieudefensie palmolie & ontbossing (1-meting 2018)

Onderzoeksmethode	Online
Steekproef	Nederlanders van 16 jaar en ouder
Bron	PanelWizard
Bruto steekproef	1938
Netto steekproef (# op vrg 1)	1083
Volledige vragenlijsten (netto)	1044
Responspercentage	59%
Datum start veldwerk	12-nov
Datum veldwerk gereed	15-nov
Betrouwbaarheidsniveau*	95%
Maximale afwijking*	3,0%
Representatief naar:	Geslacht, leeftijd, gezinssituatie, arbeidsparticipatie, opleiding
Weging	Niet van toepassing

Respons breakdown	aantal
bruto steekproef	1938
bouncers (schatting)	78
buiten selectie	n.v.t.
verwijderd na datacheck	23
afgebroken vragenlijsten	39
geen medewerking	754
Volledige vragenlijsten	1044

* Bij 1044 afgenomen vragenlijsten valt met een betrouwbaarheid van 95% te concluderen dat de steekproefuitkomst maximaal 3,0% kan afwijken van de werkelijke situatie (als alle Nederlanders in de doelgroep ondervraagd zouden zijn).

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van ISO 20252 (marktonderzoek) en ISO 26362 (access panels)

Geslacht	% gewenst**	% behaald
Man	49,3	47,8
Vrouw	50,7	52,2
N		1083

Leeftijd	% gewenst**	% behaald
16-29 jaar	21,2	20,0
30-39 jaar	14,6	13,7
40-49 jaar	17,3	18,1
50-59 jaar	17,6	19,0
60 jaar en ouder	29,2	29,2
N		1083

Gezinssituatie	% gewenst**	% behaald
Eénpersoons	21,3	20,8
Meerpersoons (zonder kinderen <18)	47,7	51,2
Meerpersoons met kinderen (jongste <13)	21,0	19,0
Meerpersoons met kinderen (jongste 13-17)	10,0	9,0
N		1083

Arbeidsparticipatie	% gewenst**	% behaald
Fulltime (35 uur of meer)	31,1	31,4
Parttime (12 t/m 34 uur)	21,7	19,9
Niet werkend (0 t/m 11 uur)	47,2	48,7
N		1083

Opleiding	% gewenst**	% behaald
Laag	31,6	30,6
Midden	41,6	40,2
Hoog	26,8	29,3
N		1083

** Dit is de verdeling zoals die in heel Nederland is binnen de gewenste selectie
(o.b.v. de Gouden Standaard van de MOA)

Bijlage 2 Kwaliteit PanelWizard Direct

Introductie PanelWizard Direct

PanelWizard Direct bestaat sinds 2001 en is sindsdien uitgegroeid tot één van de beste panels van Nederland.

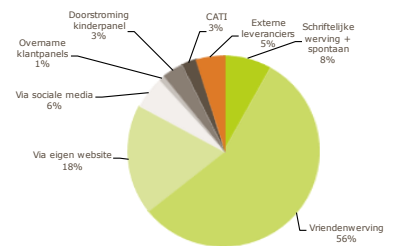
- 31.000 actieve leden (peiljaar 2018)
- ISO-gecertificeerd panel (ISO 26362)
- Ondersteund door onderzoeksexpertise Kien
- PanelWizard Direct & Kien beide aangesloten bij MOA en ESOMAR en ISO 20252 gecertificeerd

Werving

De werving van panelleden vindt plaats via verschillende bronnen (zie grafiek).

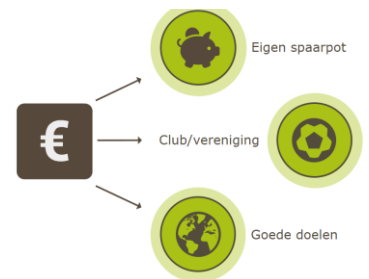
- Zoveel mogelijk werken met 'verse' panelleden
- Inschrijvers worden eerst aspirantleden en pas definitief toegelaten tot panel na reactie op bevestigingsmail (*double opt-in*) en controles op antwoordgedrag (screeningsonderzoek)
- Mogelijkheid tot *river recruitment* voor specifieke doelgroepen; gerichte *member-get-member* actie waarbij panelleden die voldoen aan bepaalde criteria worden gevraagd anderen uit dezelfde doelgroep te werven via bijv. mail of sociale media

PanelWizard Direct leden: 31.033

Motivatie

- Korte en afwisselende vragenlijsten om panelleden gemotiveerd en fris te houden
- Standaardbeloning €0,10 per vraag; 100% koppeling tussen inspanning en beloning
- Beloning zelf houden, sparen voor club/vereniging of doneren aan een goed doel
 - Afgelopen jaren [€124.496](#) geschonken aan goede doelen (peildatum mei 2018)
- Onderzoeksresultaten worden teruggekoppeld waardoor panelleden betrokken blijven
- Hoge betrokkenheid en motivatie blijkt uit het hoge gemiddelde responspercentage; 65%

Steekproeftrekking en representativiteit

- Steekproeftrekking o.b.v. de Gouden Standaard
- Standaard representatief uitgestuurd op 6 kernvariabelen
- Door hoog responspercentage vrijwel altijd representatieve netto steekproef
- Wanneer niet representatief: respons uit overtollige groepen verwijderen (*non-interlocked*) of eventueel resultaten wagen

Steekproef standaard representatief op:

Geslacht		Regio	
Leeftijd		Gezin	
Opleiding		Arbeid	

Kwaliteit panel en onderzoeken

Betrouwbaarheid van het online veldwerk wordt nauwlettend gecontroleerd:

- Vóór elk onderzoek wordt een controlevraag gesteld naar geslacht en leeftijd van de respondent, waarmee wordt gecontroleerd of de beoogde respondent deelneemt
- Ná elk onderzoek worden kwaliteitscontroles uitgevoerd op de snelheid, lengte, antwoordpatronen en de inhoud van open antwoorden
- Onbetrouwbare, te snelle en niet-serieuze respons wordt verwijderd en bij twee overtredingen worden panelleden uitgeschreven.
- Panelleden die al enige tijd geen uitnodiging hebben gehad, krijgen voorrang bij versturen van nieuwe uitnodigingen

Onderhoud en beheer

- Na ieder onderzoek wordt het panellid verzocht om de eigen gegevens te controleren en indien nodig te updaten
- Panelleden worden ook tweemaal per jaar schriftelijk gevraagd om de eigen persoonsgegevens te actualiseren
- De persoonsgegevens van panelleden worden nimmer vrijgegeven, tenzij panelleden hier expliciet toestemming voor geven
- Non-respondenten en bouncers worden twee keer per jaar gecontroleerd en schriftelijk benaderd voor continuering van het panellidmaatschap

